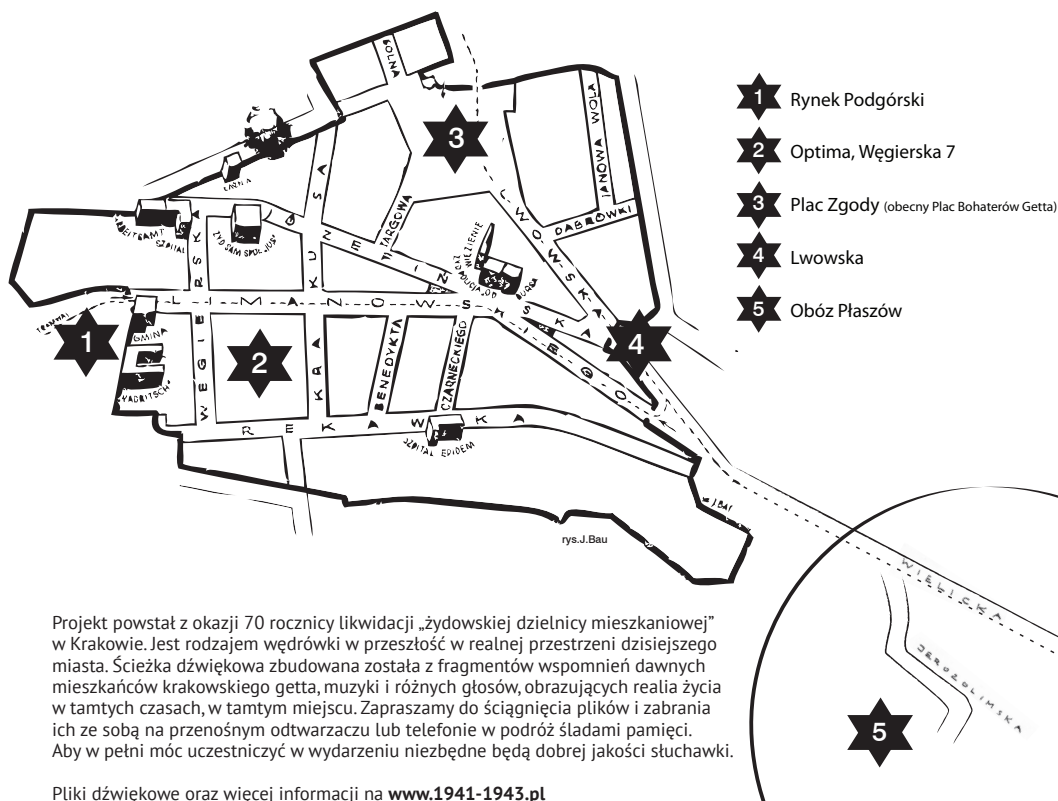
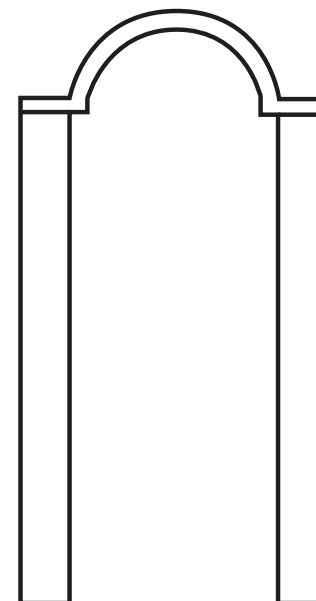

KRK

Projekt powstał z okazji 70 rocznicy likwidacji „żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej” w Krakowie. Jest rodzajem wędrówki w przeszłość w realnej przestrzeni dzisiejszego miasta. Ścieżka dźwiękowa zbudowana została z fragmentów wspomnień dawnych mieszkańców krakowskiego getta, muzyki i różnych głosów, obrazujących realia życia w tamtych czasach, w tamtym miejscu. Zapraszamy do ściągnięcia plików i zabrania ich ze sobą na przenośnym odtwarzaczu lub telefonie w podróż śladami pamięci. Aby w pełni móc uczestniczyć w wydarzeniu niezbędne będą dobrej jakości słuchawki.

Pliki dźwiękowe oraz więcej informacji na www.1941-1943.pl
 Utwory na skrzypce wykorzystane w ścieżce dźwiękowej
 w wykonaniu Agnieszki Reiner.

DZIELNICA 1941-1943

Dzielnica, 1941-1943

w ramach projektu „Przestrzenie Pamięci”

Organizator: Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie

Autorzy: Jacek Smolicki, Katarzyna Zimmerer

Partnerzy: JCC Kraków, Żydowskie Muzeum Galicja

www.1941-1943.pl

Wykład odnoszący się do tematyki projektu oraz wspólne przejście śladami pamięci
 odbędą się 16 czerwca 2013. Początek o godzinie 12 w Żydowskim Muzeum Galicja,
 Kraków, ul. Dajwór 18.

ORGANIZATOR

PARTNERZY

1941-1943.pl

„Żydowska dzielnica mieszkaniowa” powstała na mocy dekretu gubernatora dystryktu krakowskiego z 3 marca 1941. Do 20 marca musieli się do niej przeprowadzić wszyscy Żydzi mieszkający w Krakowie. Do tego dnia, chrześcijańscy mieszkańcy obszaru przeznaczonego na getto mieli opuścić swe mieszkania i zakłady pracy.

Na „dzielnice” przeznaczono kilka ulic w Podgórzu. W 320 domach, przeważnie parterowych lub jednopiętrowych, do tej pory mieszkało ok. 3 tysiące ludzi. Teraz należało znaleźć miejsce dla ok. 15 tysięcy osób.

W pierwszych dniach kwietnia 1941 ekipy murarzy zaczęły wznosić wokół „getta” mur. Prowadziły do niego cztery bramy, strzeżone przez niemiecką, polską i żydowską policję. Od 15 października 1941 Żydom, którzy przebywali poza „dzielnicą” bez zezwolenia, groziła kara śmierci.

W obrębie getta swoje siedziby miały - Rada Żydowska, Żydowska Służba Porządkowa, Żydowska Samopomoc Społeczna i Urząd Pracy. W „dzielnicy” działały Zakład Sierot Żydowskich, Bursa dla osieroconych chłopców powyżej 14 roku życia, świetlica dla dzieci, Dom Starców i szpitale – ogólny, chorób zakaźnych, oraz dla osób przewlekłe chorych, a także apteka „Pod Orłem”, prowadzona przez Polaka, mgr Tadeusza Pankiewicza, który po wojnie odznaczony został medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”.

W „dzielnicy” istniało też między innymi kilkanaście sklepów, kilka zakładów fryzjerskich, pralni, pracowni krawieckich, zakładów rzemieślniczych, co najmniej trzy kawiarnie. Przez getto, nie zatrzymując się w nim, przejeżdżały tramwaje linii 3 i 6.

Działający przy Radzie Żydowskiej Wydział Opieki Społecznej starał się zapewnić pomoc najbardziej potrzebującym. W „dzielnicy” urządzano publiczne zbiórki pieniędzy, organizowano koncerty dobroczynne.

Religijni Żydzi starali się zachować wierność tradycji. Na modlitwach spotykali się przeważnie w prywatnych mieszkaniach. Zdarzało się jednak, jak w okresie świąt Rosz ha-Szana i Jom Kipur, w 1941, że nabożeństwa organizowano w większych salach – np. w fabryce „Optima”.

Mieszkańcy „żydowskiej dzielnicy” zatrudnieni byli w większości poza jej granicami, między innymi w Fabryce Naczyń Emaliowanych Oskara Schindlera.

Jesienią 1941, do getta musiało się przeprowadzić kilka tysięcy Żydów, mieszkających w 27 podkrakowskich gminach, przyłączonych do Krakowa w maju. Rada Żydowska zorganizowała dla nich kwatery zbiorowe między innymi w fabryce „Optima”.

W listopadzie 1941 przeprowadzono w „dzielnicy” pierwszą akcję wysiedleńczą, podczas której wywieziono ok. 1500 osób na Lubelszczyznę i tam puszczono wolno.

W dniach 1-8 VI 1941 wywieziono z „dzielnicy” ok. 7 tysięcy Żydów do komór gazowych obozu zagłady w Bełżcu. Ilu zabito na miejscu, nie wiadomo. Wśród nich byli znany bard krakowski Mordechaj Gebirtig i uznany malarz, Abraham Neumann.

Po wysiedleniu czerwcowym obszar getta zmniejszono. Zlikwidowano działające do tej pory poza granicami „dzielnicy” żydowskie sklepy i przedsiębiorstwa. W fabryce czekolady „Optima” urządzono warsztaty rzemieślnicze.

28 października 1942 z getta wywieziono do obozu zagłady w Bełżcu ponad 4 tysiące Żydów. Kilkaset osób, wśród nich pacjentów Domu Starców oraz młodsze dzieci z Zakładu Sierot zamordowano w „dzielnicy”.

6 grudnia 1942 getto zostało podzielone na część A – dla pracujących i B, dla tych, którzy nie dostali przydziału pracy.

13 marca 1943 mieszkańcy getta A musieli przenieść się do obozu, budowanego w Płaszowie.

14 marca 1943 mieszkańców getta B zgromadzono na placu Zgody. Po południu załadowano ich na samochody ciężarowe i wywieziono do KL Auschwitz. Cały transport od razu skierowano do komór gazowych.

Przed wojną mieszkało w Krakowie ok. 60 tysięcy Żydów. Stanowili jedną czwartą mieszkańców naszego miasta. Okupację hitlerowską przeżyło ok. trzech tysięcy.

MIEJSCA:

1. Rynek Podgórski

Na całej szerokości ulicy Limanowskiego zbudowano główną bramę, prowadzącą do getta. Przejeżdżały nią samochody dostawcze, śmieciarki, ciężarówki wiozące ludzi do pracy poza „dzielnicą”, a także tramwaj nr 3. Bramką dla pieszych wychodzili do miasta posiadacze przepustek.

2. „Optima”, ul. Węgierska 7

Fabryka wyrobów czekoladowych i cukierniczych, splajtowała pod koniec lat trzydziestych i popadła w ruinę. Budynek odnowiono w okresie istnienia „żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej”. Na dziedzińcu urządzono plac zabaw i boisko dla dzieci. Z okazji świąt Rosz ha-Szana i Jom Kipur w 1941 odbywały się w jednej z sal nabożeństwa.

Po przesiedleniu jesienią 1941 do getta Żydów z podkrakowskich gmin, w „Optimie” zorganizowano kwatery zbiorowe. W lutym 1942 w fabryce powstała sala koncertowa. Po wysiedleniu czerwcowym w 1942, ulokowano w niej warsztaty rzemieślnicze.

3. Plac Zgody

Dziś Plac Bohaterów Getta. W tym miejscu gromadzono mieszkańców „żydowskiej dzielnicy mieszkaniowej” przed „wysiedleniem” ich z getta.

4. Ul. Lwowska

Do dziś zachował się tu fragment murów, otaczających getto. Ulicą tą prowadzono ludzi „wysiedlanych” z „dzielnicy”. *Wędrowce ulicą Lwowską towarzyszy “El Male Rachamim” modlitwa za zmarłych w wykonaniu prof. Jonathana Webbera.*

5. Obóz Płaszów

Niemiecki obóz pracy przymusowej, przekształcony latem 1943 w obóz koncentracyjny, powstał jesienią 1942. Początkowo przeznaczony był tylko dla Żydów, w późniejszym okresie osadzano w nim także Polaków. Został zlikwidowany 16 stycznia 1945, kiedy wysłano ostatnią grupę więźniów do KL Auschwitz-Birkenau.